

De moderne gymzaal: Programma van Eisen Deel 2

Om een nieuwe gymzaal of sportaccommodatie te realiseren die functioneel optimaal geschikt is voor bewegingsonderwijs, verenigingssport en andere activiteiten, begin je vaak met een haalbaarheidsstudie en/of een Programma van Eisen (PvE). Het begrip haalbaarheid wordt besproken in artikelen over investeringen en exploitatie die volgend jaar zullen worden besproken. In drie artikelen (21, 22 en 23) nemen we docenten bewegingsonderwijs mee in de opzet van een Programma van Eisen. | Folkert Buiters en Odin Wenting

Locatie

De locatie voor de nieuw te realiseren sportaccommodatie moet zorgvuldig worden gekozen. Als het om een gymzaal gaat, is er nagenoeg altijd een relatie met een te realiseren of te renoveren schoolgebouw. Het realiseren van een integraal kindcentrum met één of meer basisscholen, kinderopvang en buitenschoolse opvang zie je steeds meer. In dat geval is er een grotere locatie nodig met een sportzaal (dubbele gymzaal) en één of twee speelzalen.

Voor het voortgezet onderwijs geldt dat er meestal een sporthal nodig is met drie haldelen. Naast het bepalen van de benodigde oppervlakte is de juiste locatie essentieel. Hierbij dient rekening te worden gehouden met bedrijven, organisaties en bewoners in de omgeving van de locatie.

Afstand

Bij het bepalen van de locatie van een sportaccommodatie is de afstand van de sportaccommodatie naar de scholen die er bewegingsonderwijs geven belangrijk. De afstanden dienen in het PvE te worden vastgelegd als voorschriften en/of richtlijnen.

Om geen onderwijstijd te verliezen is de richtlijn dat een sportruimte voor bewegingsonderwijs zo dicht mogelijk bij het onderwijsgebouw staat. De sportruimte voor bewegingsonderwijs maakt bij voorkeur deel uit van het onderwijsgebouw, of staat ernaast.

De afstanden worden gemeten langs de kortste weg die voor de leerling voldoende begaanbaar en veilig is. Zie ook artikel 2 in deze serie.

Scan of klik [hier](#) naar De moderne gymzaal (2): Locatie en afmetingen

Maximale afstanden

Voor primair onderwijs mag de sportaccommodatie niet verder weg liggen dan 1 kilometer. Voor voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en LWOO geldt dat de sportaccommodatie op ten hoogste 2 kilometer mag liggen.

Afbeeldingen

Neem in een PvE afbeeldingen op van de beoogde locatie. Dat kan met behulp van Google Earth of met tekeningen van de gemeente voor het plan en de locatie.

Ruimtelijke aspecten

Omgevingsplan

De gemeente heeft een Omgevingsplan voor de gehele gemeente. Verwijs in het PvE naar dit Omgevingsplan en toets of voor de locatie informatie beschikbaar is en of op die locatie de sportaccommodatie mag worden gebouwd. Gebruik eventueel afbeeldingen uit het Omgevingsplan.

Stedenbouwkundig plan

De gemeente mag naar eigen inzicht haar stedenbouwkundige visie, voorschriften en richtlijnen opnemen in het Omgevingsplan, mits deze binnen de wettelijke regels vallen en voldoen aan provinciale plannen en richtlijnen.

Verwijs naar de stedenbouwkundige eisen van de locatie en neem de belangrijkste uitgangspunten over in het PvE. Vermeld met tekst en afbeeldingen het plangebied, bouwvlak, toegestane bouwhoogte, goothoogte, groenstroken en dergelijke. Dit zijn onderdelen die invloed hebben op de te realiseren sportaccommodatie. Vermeld duidelijke en essentiële stedenbouwkundige eisen uit het Omgevingsplan in een bijlage.

Beeld-kwaliteitsplan

Een complementair onderdeel van het stedenbouwkundig plan is het beeldkwaliteitsplan. De beleidsregels en richtlijnen voor het uiterlijk van bouwwerken, inclusief de directe omgeving moeten worden opgenomen in het Omgevingsplan. Vermeld duidelijke eisen voor het uiterlijk van bouwwerken en omgeving uit het Omgevingsplan in een bijlage.

Omgeving

Betrek de bewoners, de bedrijven en andere organisaties die gevestigd zijn rondom de locatie, bij de planontwikkeling. Zet de resultaten van afspraken met die belanghebbenden samengevat in het PvE en uitgebreid in een bijlage met een nadere toelichting. Beschrijf de relatie tussen de nieuwe accommodatie en de omgeving en de gevolgen voor de omwonenden en beschrijf de maatregelen die worden genomen om tegemoet te komen aan wensen van deze belanghebbenden.

Programma

Om tot een goed PvE te komen is het noodzakelijk een helder programma te hebben. Het PvE is het programma van

Voorbeeld model Anyverse uitsnede uit programma week 5

Van		Tot en met		Week		5		
Periode	27-01-2025	02-02-2025	Week		5			
Sporthal 1		Haldeel 1		Gebruiker		Planning		
Van	Tot	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
		27-01-2025	28-01-2025	29-01-2025	30-01-2025	31-01-2025	01-02-2025	02-02-2025
07:00	07:15							
07:15	07:30							
07:30	07:45							
07:45	08:00							
08:00	08:15	School 1		School 1				
08:15	08:30	School 1		School 1		School 3	Zaalvoetbal	
08:30	08:45	School 1	School 2	School 1	School 2	School 3	Zaalvoetbal	
08:45	09:00	School 1	School 2	School 1	School 2	School 3	Zaalvoetbal	
09:00	09:15	School 1	School 2	School 1	School 2	School 3	Zaalvoetbal	
09:15	09:30	School 1	School 2	School 1	School 2	School 3	Zaalvoetbal	Zaalvoetbal
09:30	09:45	School 1	School 2	School 1	School 2	School 3	Zaalvoetbal	Zaalvoetbal
09:45	10:00	School 1	School 2	School 1	School 2	School 3	Zaalvoetbal	Zaalvoetbal
10:00	10:15	School 1	School 2	School 1			Zaalvoetbal	Zaalvoetbal
10:15	10:30	School 1	School 2	School 1	BvO	School 4	Zaalvoetbal	Zaalvoetbal
10:30	10:45	School 1	School 2	School 1	BvO	School 4	Zaalvoetbal	Zaalvoetbal

hetgeen gerealiseerd moet worden. Om daartoe te komen is inzicht nodig in het programma van het gebruik van de sportaccommodatie op korte en lange termijn. Als je weet wanneer en welke sportactiviteiten plaatsvinden gedurende het gehele jaar, dan kun je dat vertalen in de benodigde afmetingen, indelingen, belijning, inrichting en inventaris van de sportaccommodatie.

Programma gebruik

De meeste sportaccommodaties kennen een vierdeling in de programmering. Op schooldagen tussen 8.00 tot 14.30 uur (primair onderwijs) of tot 16.30 uur (voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en LWO) wordt er bewegingsonderwijs gegeven. Na 16.30 tot 's avonds ca. 23.00 uur kunnen sportverenigingen trainen en wedstrijden spelen. In de weekenden worden tussen 8.00 en 23.00 uur hoofdzakelijk wedstrijden gespeeld. Gedurende schoolvakanties gaan programma's van enkele sporten door en kunnen andere activiteiten worden georganiseerd.

Zorg voor een goed beeld van de huidige behoefte aan uren voor de verschillende categorieën en zet dit programma in een overzichtelijk schema. Maak een inschatting van groei en veranderingen in de komende twintig tot dertig jaar en vertaal dat naar een tweede schema. Beide schema's opnemen als bijlage bij het PvE.

De auteurs van dit artikel hebben modellen beschikbaar om dit vast te leggen.

Een goed beeld van programma van het gebruik levert inzicht in de bezetting en in de nog beschikbare uren. Op grond van dit programma kun je bepalen hoe het PvE verder moet worden ingevuld. Doe dat in goed overleg met de (potentiële) gebruikers.

Ruimtestaat

De ruimtestaat of m²-opzet wordt afgeleid uit het programma en de eisen en wensen van de gebruikers. De ruimtestaat is een essentieel onderdeel (basis) voor de verdere uitwerking van het PvE.

In de ruimtestaat staat per ruimte:

- eenheid in m²;
- aantal ruimten;
- oppervlakte per ruimte;
- totale oppervlakte van de ruimte;
- minimale of exacte hoogte van de ruimte;
- een toelichting of opmerkingen.

In de ruimtestaat staan subtotalen per groep ruimten en de totale oppervlakte van de accommodatie in NVO (netto vloeroppervlak) en BVO (bruto vloeroppervlak).

Investeringsraming

De ruimtestaat wordt uitgewerkt naar een investeringsraming. Dit komt aan

de orde in artikel 24 over investeringen, inclusief onderwerpen als grondkosten, bouwkosten, duurzaamheid, inrichting, inventaris en bijkomende kosten. ●

Artikelenreeks Moderne gymzaal gebundeld

De eerste twintig artikelen van De moderne gymzaal in LO Magazine zijn gebundeld tot één document. De komende twee jaar worden nog twaalf artikelen geschreven die in een tweede 'druk' van de bundel worden toegevoegd.

Scan of klik [hier](#) naar de bundel De moderne gymzaal; technische eisen (artikelen 1-20).

Contact

folkertbuit@gmail.com
info@odinwenting.nl

Folkert Buit is programmamanager multifunctionele accommodaties

Odin Wenting is sporttechnisch en bouwkundig adviseur sportaccommodaties

Afbeeldingen

Folkert Buit (Anyverse)

Kernwoorden

huisvesting, gymzaal, Programma van Eisen, PvE, locatie, omgevingsplan, ruimtestaat